

Opera, Theatre, Film

PETER EÖTVÖS

--Cologne, April 1966

Yesterday I saw the full performance of *Don Giovanni* from the 1953 Salzburg Festival at the cinema (color film), conducted by Furtwängler. You could see him only during the overture, it was all wonderful. Everything is perfection. I had previously thought about what I would do once it was time for an opera where I also needed acting. I am usually horrified to hear an operist „play” or talk. I’ve been thinking about playing with silent actors who move the plot and the singers perform from a separate podium, but that’s silly of course. The only reasonable solution is a singer who can also act (possibly talk). Although I don’t like to mix speech with singing. I don’t like it. As with Schönberg. Mostly because the singers voice and style are unbearable. But since yesterday, I have no doubt about that there are singers who act just as well as they sing. Of course Salzburg is Salzburg, and it was a selected company, but they performed, they acted! I’m very happy with the movies, it replaces what’s missing anyway. Theater, concert (very rarely). I saw Bergman’s *Silence*, I understood it but didn’t really like it but the Bergman *Jungfraubrücke*, his older film, I liked very much and Bergman’s *Jugler Night* is also brilliant. I feel Bergman, I really like him very much; I saw the *West Side Story*, it was dazzling; there is a border where technical precision is a value and there is a point beyond which it is annoying. *West Side Story* was amazingly done, virtuoso, elegant.-

-- Köln, 1966 április

Tegnap láttam a moziban az 1953-as Salzburgi Ünnepi Játékok *Don Giovanni* felvételét, a teljes előadást (színesfilm), Furtwängler vezényelt, őt csak a nyitány alatt lehetett látni, az egész csodálatos volt. Minden a tökéletesség. Előzőleg gondolkodtam azon, hogy mit fogok csinálni, ha egyszer olyan operára kerülne a sor, ahol színészi játékokra is szükségem van. Általában elszörnyedek, ha operistát „játszani” vagy beszélni hallok. Már gondoltam arra, hogy néma szereplőkkel játszatnék akik lemozogják a cselekményt, és az énekesek egy külön pódiumról fújnák a magukét, de ez természetesen hülyeség. Az egyetlen megoldás az olyan énekes, aki játszani (esetleg beszélni) is tud. Bár a beszédet énekkel keverni én nem szeretem. Nem tetszik. Mint Schönbergnél. Leginkább azért, mert az énekesek beszédhangja és stílusa kibíratatlan. Viszont tegnap óta efelől semmi kétségem, mert vannak énekesek akik pont olyan jól játszanak, mint énekelnek. Persze Salzburg, és válogatott társaság volt, de volt. Játszottak! A filmeknek nagyon örülök, pótolja azt ami itt egyébként nincs. Színház, koncert (nagyon ritkán.) Láttam a Bergman *Csendet*, értettem, de nem nagyon tetszett; a Bergman *Jungfraubrücke*-t, az régebbi filmje, nagyon tetszett, Bergman a Zsonglőr estéje, az is zseniális; Bergmant érzem, nagyon nagyon szeretem; láttam a *West Side Story*-t, káprázatos; azért van egy határ, ahol a technikai precizitás érték, és van egy pont, amelyen túl idegesítő. A *West Side*-ban csodálatos volt, virtuóz, elegáns. –

--Cologne, 10, November 1966

I like to watch movies the most, that engages me best, I like to do theater (opera, opera) and conduct the orchestra, play the piano, compose, and live busily and happily. This is currently the case. Last week I started with my first composition-etude!!!, all according to the new principles, this solo soprano (now I am learning to write a melody) is 47 seconds. Now I do the next one and then I'll be composing without stopping.

-- Köln, 1966. november 10.

A filmeket szeretem legjobban nézni, az köt le legjobban, csinálni a színházat szeretem (operát, operát) zenekart vezényelni, zongorázni, komponálni, és vígan dolgoosan élni. Ez a helyzet jelenleg. A múlt héten hozzáfogtam az első kompozíció-etüdhöz!!!, már minden az új elvek szerint, ez szóló szoprán (most dallamot tanulok írni) 47 másodperc. Most csinálom a következőt és ezután megállás nélkül komponálok.

--Cologne, 2. October 1967.

Happy Birthday, dear Mom, God bless you! I am sitting here at the stage manager's desk, now there is the first performance of the revival of Soldaten (the opera of my teacher Prof. Zimmermann), a pretty complicated score and I have to show the stage manager where we're at; meanwhile I ran up during a short section to the lighting designer to tell him which rehearsal number was coming.

That part is pretty bumpy, I didn't excel, but it didn't go wrong either and next time it'll be alright.

I had 3 rehearsals, the performances are going to be tonight and two more times, and tomorrow at noon there will be the TV recording, and they pay pretty well actually. And then I will probably teach the music of The Caucasian Chalk Circle (Music by Dessau) at the Drama Theater, finally I am at the theater again!!!

I feel extremely at home, I LIVE at last! This opera is pretty good, even great; at least I think so, because today I am hearing it for the fourth time and every performance I like it better and better, it is superb on stage, only it's topic.. (it is something about a French army at the end of the last century and a whore, I don't know exactly what's going on and I don't really care, I get allergies from the words and the topic.) All in all it's a very good opera, I learn a lot from it, from it's mistakes, from the good parts, but it's not the kind of opera I will want to make.-

The Opera company is great, their singing is crystal clear, although I have no idea where they can get the pitch from... Edit Gábry is excellent, a great actress too. I really like the theater, the opera, although I sweat and get a little nervous, but it's the best feeling. I think it's a good opera, only I would have made it more "melodic" and I would usually draw the lines better. But on average Zimmermann is highly superior and very talented.

--- Köln 1967. október 2.

Isten éltesen Mamám! Ülök itt az ügyelőpultnál, most van a felújítás premierje a *Soldatenböl* (a tanárom, Zimmermann operája), elég komplikált partitúra és nekem kell mutatni az ügyelőnek, hogy hol tartunk; közben meg felszaladtam a világosítókhoz egy rövid résznél ordítani, hogy hányas ziffer jön. Az a rész elég gázos, nem is remekeltem, de nem lett baj belőle, s majd legközelebb fog menni. Volt 3 próbám, ma este, meg még 2x lesz előadás, holnap délben TV felvétel és fizetnek is, elég rendesen. Ezután pedig valószínűleg a Próza Színházban fogom betanítani a Kaukázusi Krétakör zenéjét (Dessau zene), végre újból színházban vagyok!!! Borzasztó itthon érzem magam, most ÉLEK igazán! Ez az opera elég jó színvonalú, sőt remek; legalább is gondolom mert ma hallom negyedjére és minden előadáson jobban és jobban tetszik, színpadilag remek, csak a témájával (ilyen múlt századvégi francia katonaság meg egy kurva, nem is tudom pontosan mi történik, nem is érdekel, a szövegtől ill. témától allergiát kapok.) Szóval nagyon jó opera, rengeteget tanulok belőle, a hibáiból is, a jó dolgokból, de nem olyan fajta opera, amelyet majd én szeretnék. - Nagyon jó társulata van az Operának, kristálytisztán énekelnek, bár fogalmam sincs, mire tudnak támaszkodni. Gábry Edit nagyon jó, jó színész is. Nagyon szeretem a színházat, az operát, bár izzadok, meg izgulok is mindig kicsit, de ez a legjobb érzés. Úgy érzem jó opera, csak én egy kicsit "dallamosabbra" vettem volna, és általában jobban meghúznám a kontúrokat. De átlagosan magasan felülálló és nagyon tehetséges.

--Cologne, 8. October 1967

In composition my arrangements started to relate to the singing voice or in larger perspectives to the stage, then I got caught up in Opera, *Wozzeck*, *Don Giovanni*, *Moses*, so I decided to immerse myself even more in Opera, because I think I want to write an opera, then I will learn to conduct so I can conduct Operas as well, then I wrote to you that if I became an opera director what I was going to do, then I saw the *Meistersinger*, I was blown away, and the *Don Juan* in Salzburg, now then all out of the blue, I just got a contract from the Cologne Opera as an accompanist at the Opera Studio, which means that I have to go through respectively teach the entire repertoire to the singers and graduating college students soon to be on stage (whomever is ready or good enough will automatically be on stage) and so I (mostly just me) have the chance to get to know the repertoire: Mozart, Verdi, Puccini, and so on... During the year we will have a focus on operas with von der Nahmer (he is the conductor prof.) (especially *Tristan*). I have rehearsals at the Opera every day, 2-3 hours; I'm getting familiar with a fantastic repertoire, I'm seeing pretty much everything for the first time now.

--- Köln 1967. október 8.

A komponálásban az kezdett kialakulni, hogy minden terv az énekhanghoz, nagyobb távlatokban pedig a színpadhoz kapcsolódott, aztán rákaptam az operára, a Wozzeckre, a *Don Giovannira*, *Mózesre*, elhatároztam hogy operával fogok foglalkozni, mert operát akarok majd írni, aztán megtanulok dirigálni, hogy operát vezényelhessek, aztán írtam Neked, hogyha operaigazgató leszek mit fogok csinálni, aztán láttam a *Mesterdalnokokat*, amitől egész odavoltam, meg a salzburgi *Don Juan*-t, most aztán kaptam egy szerződést a kölni Operától korrepetálásra az Opera- Studióban, ami azt jelenti, hogy a rövidesen színpadra kerülő énekesek és végzős főiskolásokkal át kell venni, ill. be kell tanítani a teljes repertoárt (aki ezek közül kész van, vagy jó, az automatikusan színpadra kerül) és így én is (főként én) megismerem a Repertoárt: Mozartot, Verdit, Puccinit stb. Év közben még von der Nahmerrel (ő a karnagy prof.) is fogok operázni (főleg a Trisztánt). Az Operában minden nap próbám van, 2-3 óra; fantasztikus repertoárral ismerkedem, jóformán mindent most látok először.
